

Sygn. akt VII U 145/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan - Karasińska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 stycznia 2020 r. w Warszawie

sprawy K. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o rentę socjalną

na skutek odwołania K. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 17 grudnia 2018 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

SSO Monika Roslan - Karasińska

UZASADNIENIE

W dniu 16 stycznia 2019 r. **K. B.** złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 17 grudnia 2018 r. znak:(...)na podstawie której odmówiono mu prawa do renty socjalnej.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że przedmiotowa decyzja, wydana w oparciu o orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS, nie odpowiada faktycznemu stanowi jego niepełnosprawności i jest dla niego krzywdząca. Wyjaśnił przy tym, że natura jego schorzeń polega na przewlekłej chorobie neurologicznej o nieokreślonym rokowaniu, znacznie naruszającej funkcje organizmu z uwagi na zaburzenia neurologiczne. Wskazał także, iż począwszy od 9 lutego 2018 r. posiada status osoby niepełnosprawnej w stopniu umiarkowanym z adnotacją, iż może być zatrudniony na stanowisku przystosowanym. Odwołujący podnosił, iż jego stan tzn. silne i permanentne bóle głowy wewnątrz i okołoczaszkowe powodują częstokroć niemożność wykonywania podstawowych czynności dnia codziennego, powodują także, iż wymaga on pomocy w sprawach i czynnościach podstawowych. Wskazywał, iż jego poruszanie się poza miejscem zamieszkania wymaga asysty opiekuna, albowiem bóle głowy uniemożliwiają koncentrację, powodują dezorientację, omdlenia, problemy ze wzrokiem. Odwołujący podnosił, iż jest całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało w trakcie nauki w szkole (od ok. 7 roku życia) i wobec tego spełnia przesłanki wymagane dla przyznania mu renty socjalnej. Odwołujący wniósł o powołanie biegłych z zakresu neurologii klinicznej specjalistów ds. bólu (odwołanie k. 3-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 30 stycznia 2019 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ

rentowy powołał się na treść art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, wskazując, że ubezpieczony złożył wniosek o ww. świadczenie. W toku postępowania został skierowany na badanie do Komisji Lekarskiej ZUS, która uznała, że nie jest całkowicie niezdolny do pracy. W oparciu o powyższe organ rentowy wydał skarżoną decyzję i odmówił odwołującemu prawa do roszczonego świadczenia (odpowiedź na odwołanie k. 7-7v. a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 lipca 2018 r. K. B. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o rentę socjalną (wniosek nieoznaczone karty a.r.). Odwołujący został skierowany na badania do lekarza orzecznika ZUS, który orzeczeniem z dnia 25 października 2018 r. stwierdził, że nie jest on całkowicie niezdolny do pracy. Na skutek sprzeciwu od powyższego orzeczenia odwołujący został skierowany na badanie do Komisji Lekarskiej ZUS, która orzeczeniem z dnia 12 grudnia 2018 r. podtrzymała stanowisko lekarza orzecznika stwierdzając, że odwołujący nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Lekarz orzecznik ZUS i Komisja Lekarska ZUS rozpoznali u odwołującego przewlekłe dolegliwości bólowe. Wskazano, że naruszenie sprawności nie powoduje obecnie całkowitej niezdolności do pracy, która jest jednym z podstawowych warunków przyznania renty socjalnej (orzeczenia lekarza orzecznika ZUS i Komisji Lekarskiej ZUS nieoznaczone karty a.r.) W oparciu o powyższe ZUS (...) Oddział w W. wydał w dniu 17 grudnia 2018 r. decyzję znak: (...)na podstawie której odmówił K. B. prawa do renty socjalnej (decyzja ZUS z 17 grudnia 2018 r. nieoznaczona karta a.r.).

Sąd Okręgowy ustalił, że K. B. obecnie jest uczniem zaocznego liceum ogólnokształcącego. U odwołującego występują przewlekłe migrenowe bóle głowy bez objawów ogniskowego uszkodzenia centralnego układu nerwowego, łagodne zaburzenia funkcji poznawczych. W ocenie neurologicznej nie stwierdzono całkowitej niezdolności pracy zgodnie z kwalifikacjami badanego. (opinia neurologiczna k. 25-28 a.s., dokumentacja medyczna w aktach rentowych).

Odwołujący orzeczeniem Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 9 lutego 2018 r. (...). (...).1. (...).2017 został zaliczony do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności do 28 lutego 2020 r. z symbolem 10-N. Jednocześnie w orzeczeniu wskazano, iż może być zatrudniony na stanowisku przystosowanym oraz jest uprawniony do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki (orzeczenie Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 9 lutego 2018 r. (...). (...).1. (...).2017 o stopniu niepełnosprawności nieoznaczona karta a.r. – dokumentacji orzeczniczo – lekarskiej).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, obejmujący dowody z dokumentów załączonych do akt rentowych i akt sprawy oraz opinię biegłej sądowej z zakresu neurologii dr B. A.. Treść dowodów nie nasuwała zastrzeżeń co do ich wiarygodności, choć opinia biegłego sądowego była kwestionowana przez odwołującego to Sąd podzielił wnioski opinii neurologicznej, które były dostateczne stanowcze i jednoznaczne. Wskazać należy, iż biegła uwzględniła w niej całą dostępną dokumentację medyczną ubezpieczonego do 17.01.2019 r., prawidłowo opisała przebieg schorzeń występujących u K. B. i wypowiedziała się na temat stanu jego zdrowia pod kątem stwierdzonych u niego przewlekłych bólów głowy migrenowych. Choć istotnie biegła sądowa powołała się na wcześniejsze orzeczenie Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, które zaliczyło odwołującego do lekkiego stopnia niepełnosprawności, podczas gdy zgodnie z orzeczeniem Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 9 lutego 2018 r. odwołujący został zaliczony do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, to wskazać należy, iż powyższa okoliczność nie wpłynęłaby na zmianę treści ostatecznej tezy opinii, albowiem obowiązujące przepisy nie przewidują, że orzeczenie o znacznym, bądź umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ma być traktowane na równi z orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS o całkowitej niezdolności do pracy, ustalonej na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej, o czym szerzej rozważania zostaną poczynione w dalszej części uzasadnienia. Dlatego też, pomimo przywołania przez biegłego nieaktualnego orzeczenia o niepełnosprawności ostateczna ocena opinii pozostaje pozytywna i do opinii Sąd nie miał zastrzeżeń. Została ona sporządzona w sposób fachowy. Zawiera opis wyników badań, opis stanu zdrowia ubezpieczonego w oparciu o aktualną dokumentację medyczną, a także logicznie umotywowane i jednoznaczne wnioski co do braku istnienia

u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy. W związku z powyższym, Sąd uznał sporządzoną opinię za rzetelną oraz nie budzącą wątpliwości, co do wiedzy i fachowości biegłej sądowej z zakresu neurologii. W ocenie Sądu, opinia biegłej sądowej dokładnie diagnozuje stan zdrowia ubezpieczonego, a zgłoszone zastrzeżenia stanowią wyłącznie polemikę odwołującego z wnioskami wynikającymi z ww. opinii biegłej. Wbrew zarzutom odwołującego wskazać należy, iż biegła sądowa jest specjalistą w swojej dziedzinie, posiada bogatą wiedzę medyczną i wieloletnie doświadczenie zawodowe.

W tych okolicznościach Sąd uznał materiał dowodowy za wystarczający do wydania rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne.

Niniejsza sprawa została rozpoznana na posiedzeniu niejawnym zgodnie z art. 148¹ § 1 k.p.c. Zgodnie treścią tego przepisu Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych

i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony i zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów, Sąd uznał, że okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Nie zachodziła również przeszkoda określona w art. 148¹ § 3 k.p.c., gdyż ani odwołujący, ani organ rentowy, nie wnosili o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie

art. 148¹ § 1 k.p.c. zważył, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył kwestii niezdolności do pracy K. B.. Na podstawie skarżonej decyzji z dnia 17 grudnia 2018 r. organ rentowy rozpoznał wniosek odwołującego o rentę socjalną i odmówił przyznania mu prawa do tego świadczenia z uwagi na stwierdzony przez lekarzy orzeczników brak całkowitej niezdolności do pracy.

Warunki przyznania osobie prawa do renty socjalnej zostały precyzyjnie określone w stosownych regulacjach z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1455). Zgodnie z art. 4 ww. ustawy renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25. roku życia;
- 3) w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Osobie, która spełnia warunki określone powyżej, przysługuje renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała albo renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa. Renta socjalna okresowa przysługuje przez okres wskazany w decyzji jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Ponadto w myśl art. 5 ust. 1 i 2 ustawy o rencie socjalnej ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu, zwany dalej „lekarzem orzecznikiem”, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ustalając całkowitą niezdolność do pracy, lekarz orzecznik, za zgodą osoby ubiegającej się o rentę socjalną lub jej przedstawiciela ustawowego, zgłoszoną nie później niż w trakcie badania tej osoby, ustala niezdolność tej osoby do samodzielnej egzystencji, na zasadach i w trybie określonym ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w celu uzyskania świadczenia, o którym mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

Przepis art. 15 ust. 1 u.r.s. zawiera odesłanie ustawowe do stosownych przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 1270 – dalej również jako „ustawa emerytalna”),

z zaznaczeniem, że przepisy te stosuje się odpowiednio. Odesłanie to obejmuje między innymi art. 12 ustawy emerytalnej zawierający definicję niezdolności do pracy. Zgodnie

z treścią tego przepisu niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy; natomiast osobą częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Zaznaczyć należy, że niezdolność do pracy jest kategorią ubezpieczenia społecznego łączącą się z całkowitą lub częściową utratą zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu bez rokowania jej odzyskania po przekwalifikowaniu

(art. 12 ustawy emerytalnej). Przy ocenie stopnia i trwałości tej niezdolności oraz rokowania, co do jej odzyskania uwzględnia się zarówno stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,

jak i możliwość wykonywania pracy dotychczasowej lub podjęcia innej oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne ubezpieczonego (art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej) (wyrok Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2004 roku, II UK 222/03). Przesłanka niezdolności do jakiejkolwiek pracy odnosi się do każdego zatrudnienia w innych warunkach niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., II UKN 134/00 i z dnia 7 września 1979 r., II URN 111/79). Ze względu na specjalistyczny charakter wiedzy wymaganej przy ocenie rodzaju schorzeń i stopnia ich zaawansowania decydujących o zdolności danej osoby do pracy, sąd zobligowany jest oprzeć się na opinii biegłych i nie może dokonywać ustaleń we wskazanym powyżej zakresie wbrew wnioskowi wynikającym z prawidłowo sporządzonych i uzasadnionych opinii biegłych sądowych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 marca 2017 r. III AUa 476/16).

W oparciu o powyższe Sąd Okręgowy w toku postępowania przeprowadził dowody

z dokumentów oraz opinii biegłej sądowej z zakresu neurologii dr B. A.,

która w oparciu o dokumentację medyczną odwołującego analizowała jego stan zdrowia z uwzględnieniem powyższych okoliczności. Skutkiem tak przeprowadzonego postępowania było ustalenie, że K. B. nie jest całkowicie niezdolny do pracy, a tym samym nie spełnia kluczowego warunku koniecznego do przyznania mu prawa do renty socjalnej. Jak wynika z opinii biegłej sądowej, odwołujący cierpi na przewlekłe bóle głowy migrenowe bez objawów ogniskowego uszkodzenia centralnego układu nerwowego oraz łagodne zaburzenia funkcji poznawczych. Stwierdzone objawy i dolegliwości w ocenie biegłego neurologa wymagają dalszej obserwacji i leczenia w okresach zaostrzeń dolegliwości i mogą być leczone w ramach czasowej niezdolności do pracy tj. zwolnienia lekarskiego. Opinia neurologiczna nie budziła przy tym wątpliwości zarówno co do treści, sposobu jej sporządzenia, jak i wniosków co do oceny stanu zdrowia odwołującego w kontekście możliwości podjęcia pracy.

Odnośnie relacji między orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a wymaganiem art. 4 ustawy o rencie socjalnej, co do istnienia całkowitej niezdolności do pracy wypowiedział się wielokrotnie Sąd Najwyższy m.in. w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 marca 2008 r. (I UK 286/07) wskazując, że niepełnosprawność nie jest tożsama z całkowitą niezdolnością do pracy. Zgodnie z definicją zawartą w słowniku zamieszczonym w art. 2 pkt. 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Niepełnosprawność oznacza inną sytuację socjalną określonej osoby. W związku z niepełnosprawnością przysługują też inne świadczenia. Najogólniej rzecz ujmując mają one na celu umożliwienie dalszej pracy osobie

niepełnosprawnej oraz zapobieżenie jej społecznej alienacji. Stąd też w przypadku orzekania o niepełnosprawności obok oceny stanu zdolności do pracy uwzględnia się zdolność osoby do pełnienia ról społecznych, co nie odgrywa roli przy orzekaniu o niezdolności do pracy na gruncie ustawy emerytalnej. Na mocy art. 5 pkt. 1 ustawy o rencie socjalnej orzeczenie lekarza orzecznika ZUS o całkowitej niezdolności do pracy ustalonej na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalonej na podstawie art. 13 ust. 5 tej ustawy, jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (pkt. 2), a orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy - na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności (pkt. 3). Obowiązujące przepisy nie przewidują natomiast analogicznej relacji w odwrotną stronę, tzn. że orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności ma być traktowane na równi z orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS o całkowitej niezdolności do pracy, ustalonej na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej, podobnie orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Wiąże się to z różnymi w pewnym stopniu przesłankami orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy w rozumieniu przepisów rentowych i orzeczenia o niepełnosprawności w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, trybem orzekania w tych sprawach oraz różnicami w zakresie celów, którym orzeczenia te mają służyć.

Tak więc, mimo podobieństwa definicji, stwierdzenie umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie jest tożsame ze stwierdzeniem niezdolności do pracy (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012 r., sygn. akt I UK 370/11 oraz wyroku z dnia 4 marca 2008 r., sygn. akt. II UK 130/07).

W oparciu o obecnie obowiązujące przepisy, prawo do renty socjalnej jest uzależnione od istnienia całkowitej niezdolności do pracy, powstałej w określonym czasie, a w przypadku odwołującego niezdolności takiej nie stwierdzono.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał odwołanie K. B. za niezasadne. Ustalenia poczynione w toku postępowania nie dawały podstaw do stwierdzenia, że ze względu na stan zdrowia odwołujący jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, a tylko taki stopień niezdolności, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, kwalifikuje do uzyskania prawa do tego świadczenia. Tym samym skarżoną decyzję z dnia 17 grudnia 2018 r. należało uznać za prawidłową, wobec czego Sąd Okręgowy, stwierdzając brak podstaw do jej zmiany, oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć (...)

KM